

(החשד מעמוד 23)

ישראלית, בייחוד על רקע צמיחתן של תנועות כמו "שלום עכשיו", נשיא-מצ-ריים מבין היטב שעליו לדבר אל העם הישראלי ולפתח יוזמה כלפיו (כפי שעשה בשעה שביקר בכנסת), אך אין הוא רוצה להרגיז את ממשלת-בגין. הוא יודע כי בסופו של דבר יצטרך להגיע להסכם עם הממשלה, לא עם כוחות ציבוריים שאינם בשליטון. כמנהיג סמכותי הוא רגיל לשת ולתת עם מנהיגים סמכותיים אחרים, וי המכניזם העדין של פעולת דעת-הקהל הי-דמוקרטית בחברה פתוחה אינו נהיר לו כל-כך.

אליסאדאת השתכנע. אורנה סידרה יש פנישות — הן של אליסאדאת ופרס כיהודות — הן כהשי תפנות בראנד וקרייסקי.

כך הושג היעד הראשון. הפגישות זכו בתשומת-לב עולמית, היו למוקד החדשות בישראל. למפלגת-העבודה הישראלית, וי לשימעות פרס אישית, ניתנו זריקות-חיזוק יעילות. ואילו אליסאדאת דיבר אל האיש ברחוב הישראלי, ואף חיזק את מעמדו בדעת-הקהל האירופית והעולמית כמדינאי אחראי ומתון. **כך המשתתפים יצאו נשכרים, ידעניו השתדלו ניתנה רחיפה קדימה.**

מוח יהודי

תוצאת-לוואי חשובה היתה הודעת בראנד-קרייסקי, שפורסמה בסיכום הפגישות.

מיסמך זה נושא בצורה כוזבת את הותמו האישי של קרייסקי. כי זהו אקט פוליטי מחוכם מאין כי מזהו.

אילו רצה קרייסקי להשיג מיסמך סאי דאית-פרס, לא היה הדבר אפשרי. קודם כל, מפני שלא קל היה לשני האישים למצוא נוסחה משותפת, שעליה היו שניהם יכולים לחתום. שנית, וחשוב יותר, מיסמך כזה היה נראה כנסיון לעקוף את ממשלת-בגין. פרס לא יכול היה להרשות זאת לעצמו, ואליסאדאת לא היה מעוניין בכך. אך מיסמך הנושא את חתימתיהם של בראנד וקרייסקי בלבד חופשי ממגבלות אלה. להלכה אין הוא מחייב את פרס ו/או את אליסאדאת, אך כל אדם בעולם הבין כי מיסמך זה הוכן בהסכמתם של שניים אלה, וכי הוא מהווה למעשה את סיכום השיחות ביניהם.

הדגש מוח בהתיישגותנו כדי להגיע לפיתרון מתוחכם כזה, יתכן ואפשר לומר: "מוח יהודי".

גם תוכן המיסמך היה בבחינת מלאכת מחשבת. היתה בו פשרה פוליט: פשרה בין בראנד וקרייסקי, בעלי הגוונים השני, נים, ופשרה בין אליסאדאת ופרס, שהמרחק ביניהם גדול הרבה יותר.

כסופי של דבר יכול היה כל צד המעון כי השיג משהו. הפסקים המכריעים מנוסחים בדימוש-מעוות מוחשבת, המאפשרת לכל צד לפרשם לפי צרכיו המדיניים בבית.

המיסמך תיאר בבירור את ריקמת הי שלום אשר יקום, ושם את הדגש על מאשי ומתן ישיר בין ישראל ומצריים. הוא דיבר על נסיגת ישראל לגבולות בטוחים, תוך איזכור ההחלטות 242 ו-338. מצריים מפרשת החלטות אלה כמחייבות נסיגה לגבולות ה-4 ביוני, עם תיקוני-גבול קלוי ערך. מיפלגת-העבודה מפרשת אותן כי מחייבות, יחד עם זה דיבר המיסמך בבירור על הצורך בסידורי-ביטחון מפליגים.

הסעיף הקשה ביותר נגע, כמובן, לפלסי טינים. קרייסקי משוכנע כי לא יתכן שלום יציב בלי הפלסטינים, והוא מכיר באש-ת-פרס שולל מכל וכל את הרעיון של מדינה פלסטינית וקיום יחסים עם אש-ת. אל סאדאת תובע הגדרה עצמית לפלסטינים, ואף כי אינו אוהב את אש-ת, ברור לו שלא יקום שלום כולל בלי אש-ת. **כסיומו של דבר נתן כל אחד משיי זה, וקיבל משהו.**

פרס הסכים לפיתרון הבעיה הפלסטינית "על כל היבטיה" — נוסח ערבי מובהק, הכולל כמובן את פיתרון בעיית הפלסטיים. אליסאדאת לא עמד על איזכור, והכוונת הלגיטימיות של העם הפלסטיני. המיסמך דיבר על זכות, הפלסטינים להשתתף ב הגדרת עתידם באמצעות משאומתן, שבו ישתתפו, ונציגיהם הנבחרים. זה תאם את, נוסח אסואן של גימי קארטר ואל-סאדאת.

פרס ויתר על הדרישה הישראלית, ש-

גולדה וקר"סקי (1973): שינאה ואהבה

במשאומתן ישותפו רק נציגי "הושבי יהודה, שומרון ועזה" — דבר שהיה משאיר בחוץ מיליון וחצי פלסטינים, הנמצאים מחוץ לשטחים המוחזקים. אליסאדאת הס' תפק בהגדרה, הפלסטינים, מבלי להדגיש שהמדובר "בכל" הפלסטינים או ב"עם הפלסטיני". הנוסח מאפשר את השתתפות אש-ת במשאומתן, כנציגות הנבחרת הי יחידה של העם הפלסטיני כולו, אך הדבר לא נאמר בפירוש.

לפירסום מיסמך זה היו כמה יעדים. הוא נועד להשפיע על דעת-הקהל הישראלית, ולהוכיח כי יש בסיס סביר להסכם עם מצריים. בכך יכול המיסמך לחזק את מיפ-לגתיה-עבודה ואת תנועת-השלום הישראלית כולה. כלפי העולם הוכיח המיסמך כי אל-סאדאת מוכן לפשרה מרחיקת-לכת, וכי הוא גמיש ומתון.

לקרייסקי ולבראנד עצמם היה זה, כמובן, ניצחון אישי מזהיר.

במשאומתן ישותפו רק נציגי "הושבי יהודה, שומרון ועזה" — דבר שהיה משאיר בחוץ מיליון וחצי פלסטינים, הנמצאים מחוץ לשטחים המוחזקים. אליסאדאת הס' תפק בהגדרה, הפלסטינים, מבלי להדגיש שהמדובר "בכל" הפלסטינים או ב"עם הפלסטיני". הנוסח מאפשר את השתתפות אש-ת במשאומתן, כנציגות הנבחרת הי יחידה של העם הפלסטיני כולו, אך הדבר לא נאמר בפירוש.

לפירסום מיסמך זה היו כמה יעדים. הוא נועד להשפיע על דעת-הקהל הישראלית, ולהוכיח כי יש בסיס סביר להסכם עם מצריים. בכך יכול המיסמך לחזק את מיפ-לגתיה-עבודה ואת תנועת-השלום הישראלית כולה. כלפי העולם הוכיח המיסמך כי אל-סאדאת מוכן לפשרה מרחיקת-לכת, וכי הוא גמיש ומתון.

לקרייסקי ולבראנד עצמם היה זה, כמובן, ניצחון אישי מזהיר.

סכין לדין

איש אחד היתה הצהרה זו, ועצם ביקורו של פרס בווינה, כדקירה של סכין. היה זה שרי-החזק, משה דיין.

דיין רתח. הוא עמד להיפגש כעבור שבוע עם שרי-החזק המצרי, שהוא אדם בעל שכיבות מישנית בצמרת המצרית. פגישה זו עמדה להתקיים באנגליה, בניצוחו של שרי-החזק האמריקאי.

בהשוואה לפגישתו של פרס עם נשיא מצ-ריים, היתה פגישת שרי-החזק מופע בלתי חשוב.

פרס נגב את ההצגה מדיין, ודיין אינו האיש המוחזק על כך בקלות. דיין זוכר שפרס היה מס' 2 במערכת הביטחון וכמהגנת רפי. הוא בו לו, כשם שהוא בו כימעת כלל אדם אחר בצמרת המדינה, אם לא יותר. חרה לו שבעתים

שדווקא איש זה ירוקן את פגישתו המתוכ-גנת מתוכנה. מה גם שפגישת-וינה השיגה הישג ממשי (מיסמך בראנד-קרייסקי), בעוד שנראה מראש כי פגישת לונדון תסתים בלא-כלום.

לפי פקודת דיין, נכנסה מכונית-התעמולה המשוּמנת שלו לפעולה קדחתנית נגד פרס. ניצח על המלאכה איש-אומנו של דיין, נפתלי לביא, שהוא רב-אמן בהשפעה על העיתונות. הצד הפיקאנטי: לביא היה בשעתו עוזרו של פרס במשרד-הביטחון, או עשה את אותה העבודה למען פרס, נגד רבין. עכשיו הפעיל שיטות אלה למען דיין, נגד פרס.

העיתונות מראה דליפות ורמזים שג, מקורבים על הנזק העצום שהכיבא פרס דמדינה. הכתבים הי מדיניים שג כרייהת-קשורת (שי רובם אינם אלא פקידים-כדאי-שכר של משרד-החזק) פירסמו על הפי תייגות החוגים המדיניים מ"פסי טיבד פרס בווינה".

במדינה התלקח ויכוח מן הסוג האופייני למאורת-הנחשים: כל אדם בצמרת המדינה לקח בו חלק. בהתאם לאינטרס האישי שלו, אבא אבן התייצב לימין פרס, רמו שהוא עצמו היה המחבר האמיתי של המיסמך היוניאני. יצחק רבין הגן על המיסמך בחצי פה, אך לא הסתיר את הסתייגותו, כי רמו כי הדבר עלול להתגלות בעתיד כ"תרגיל של יחסי-ציבור" של סאדאת. סנידי דיין ושמשיו, ובראשם בן-דודו ניאל הורביץ, השמיצו את פרס בשצף קצף, וייצמן שתק, בגין, שנתן מראש את הסכמתו לנסיעת פרס, לא יכול היה לתקפו.

מהומה זו עמדה להתפתח לממדים גדיר לים, לגרום לתיגרה המונית בצמרת. היא עמדה להעלים כליל את רס הושג כי ווינה. התוכן הממשי של המיסמך והערך החיוני של פגישת אליסאדאת-פרס, כי איתות לנכונות המצרית להמשיך במשא-

ומתן, כימעט נשכחו. סעיפי המיטמך הפכו כלי-נשק בידי המתקוטטים. ואז זרק אליסאדאת פצצה שניה, שהשכיחה כוירגע את המהומה ש קמה בעיקבות הפצצה הראשונה.

הברקה פיתאומית

מיסמך קרייסקי-בראנד פורסם ביום ב'. היה נדמה כי בכך יסתים הסיבוב המדיני החדש.

ביום ד' בערב פורסם בקאהיר כי הנשיא אליסאדאת לא ייפגש עם אישי-ממשלה ישראליים, מפני שאין דבר חדש בגישת הממשלה הישראלית. ידיעות אלה כללו גם תשובה שלילית על בקשתו של עזר וייצמן, שרצה להיפגש עם עמיתו המצרי, עבדאל-ראני אל-גאמסי.

אמנם, בעלי און חדה מאד יכלו לק לוט, עוד באותו יום רביעי, רחש מעניין. בטלוויזיה המצרית הופיע מורסי סעדי אל-דין (שהכל קוראים לו בשמו הפרטי, "ד"ר מורסי"), ראש מינהל ההסברה הי ממשלתית, ואחד ממקורבי השליטון. מורסי אמר כי יש לקוות לגיבוש קואליציה חדשה בישראל, בהנהגתם של שימעון פרס ועזר וייצמן. הזכרת שמו של וייצמן באותו יום, אחרי הפגישות עם פרס, היתה מעני יינת.

היה ברור כי מורסי ידע משהו, שהיה ערוץ פודי בקאהיר. חיש מהר נתברר מהו.

לפתע הגיע שר לעזר וייצמן בתל-אביב. הוא בא מאת אל-גאמסי, והוא היה מנוסח בצורה לאקונית. הנשיא אל-סא-דאת, כך נאמר, יהיה באוסטריה רק עד יום ו', והוא יוכל להיפגש שם עם וייצמן רק ביום ה'.

היתה זאת ההזמנה המיוחדת לווייצמן — זו שנראתה בקאהיר עוד באותו יום כבלתי-אפשרית. השר השיג אפתעה גמורה, שגבלה בי תדהמה.

איך נולדה ההזמנה? אין ספק כי אחרי פגישתו עם פרס, חש נשיא-מצריים באינחות מסוימת. הוא לא רצה לעקוף בגלוי את ממשלת-ישראל, לכרות תהום בינו ובין בגין. באינטואיציה האופיינית לו, חש אליסאדאת שכדאי לעשות מעשה, שיהיה בו משום איזון-ה-מגעים והחזרת ממשלת-ישראל לתמונה.

שמו של וייצמן עלה כימעט אוטומטית. **כשם שיש לקרייסקי יחס מיוחד חד לפרס, יש לסאדאת, ולכל די צמרת המצרית, יחס מיוחד ל ווייצמן. נראה להם כי הוא האיש היחיד בצמרת ישראל המבין אותם.**

אילו נשאר וייצמן מחוץ מחוץ למעגל הנוכחי של המגעים, היה הדבר מחליש בהכרח את מעמדו. היתה קיימת סכנה שהוא יועמד בצל, תחילה על-ידי פרס כי ווינה ולאחר מכן על-ידי דיין בלונדון. אם רצו המצרים לחזק את וייצמן בישראל, היה עליהם לתת לו מקום בולט במהלך הדברים.

אין ספק כי ההחלטה נולדה כי ליבו של אליסאדאת עצמו, באוסי טריה. לא היו זה שותפים בקאהיר, כמו כל החלטותיו של אנוואר אל-סאדאת, היתה גם זו תוצאה של התייעצות פנימית שלו עם עצמו, בשעה שגלבודות.

וכמו כל החלטותיו מאז נובמבר 1977, היתה גם זו הברקה אינטואיטיבית, ששיל בה את האפקט הדרמאטי עם ראייה מפוי כחת של התוצאות המקוות.

פצצה רב-תכליתית

פצצת ההזמנה לווייצמן היתה אקט פוליטי רב-תכליתי. היו לה, מבחינת אליסאדאת, השלכות במישורים שונים. בין השאר:

- אחרי חודשים של קיפאון, נתן אל-סאדאת דחיפה דרמטית חדשה ליוזמת השלום שלו. הדבר חיזק מחדש את מעמדו בעולם, כאיש-השלום מס' 1 במרחב.
- הדבר החזיר את מלוא היוזי מה לוי מצריים. מצרים היא אשך יזמה, ישראל רק הגיבה.

● היה זה איתות ברור לדעת-הקהל הישראלית. בדברו אחר-כך במישרין אל הציבור הישראלי, באמצעות ראיון לטל-וויזיה האוסטרית, אמר אליסאדאת: אני מציע לכם שלום מלא, עם יחסים דיפלורי (החשד מעמוד 31)

(קאריקטורה של זאב ב"הארץ")

סאדאת והיונים